

MEHANIZMI

Cilji

- ◆ na praktičnih primerih opredelijo sestavine gonil (zobniško, polžasto, verižno in ročično), jih analizirajo in opišejo (poimenovanje, prestavno razmerje, smer vrtenja in sprememba števila vrtljajev),

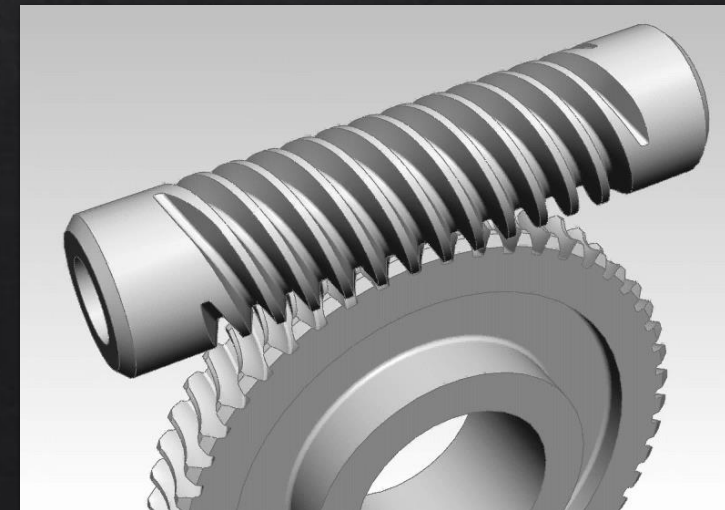
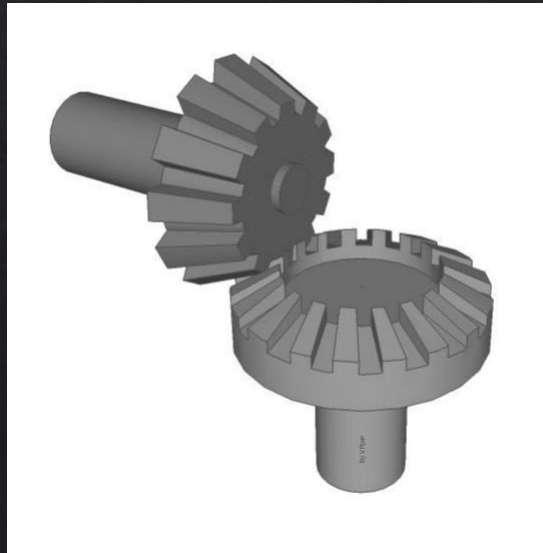
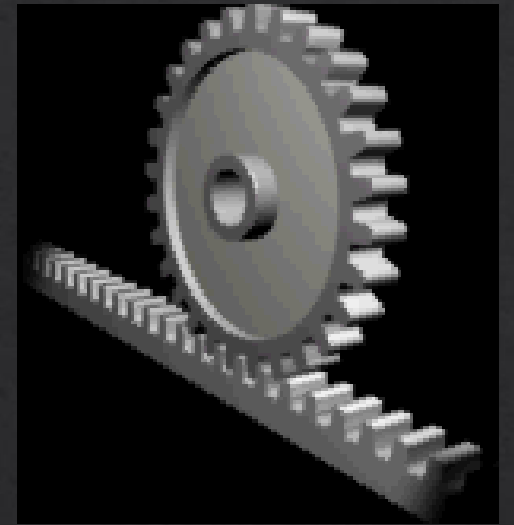
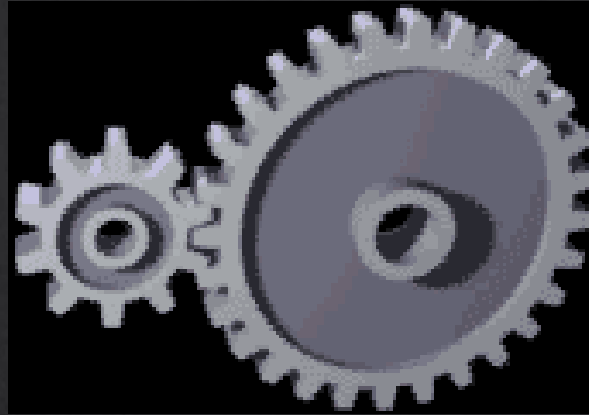
*Gonila za prenos
krožnega gibanja*

- *Zobniško gonilo*
- *Torno gonilo*
- *Jermensko gonilo*
- *Verižno gonilo*

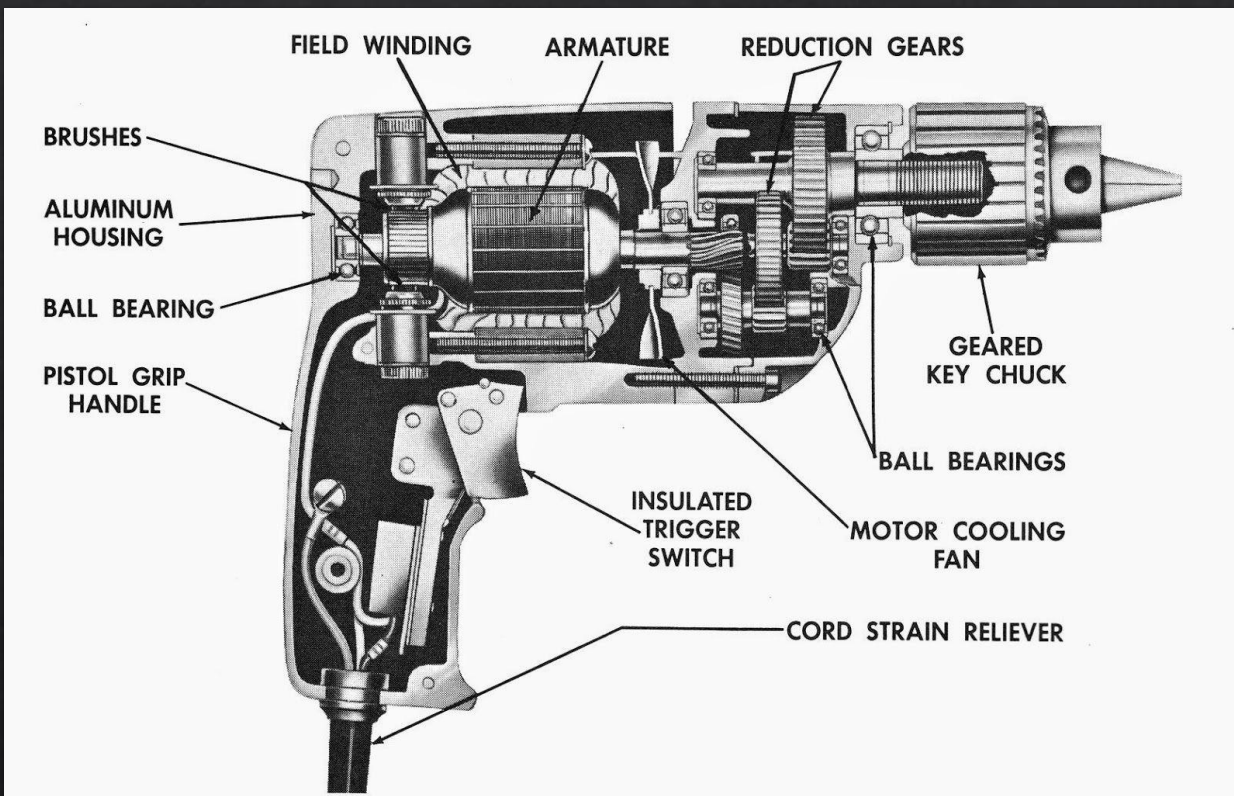
Zobniško gonilo

Vrste zobnikov:

- Valjasti ali čelni zobnik
- Polžasti zobnik
- Stožčasti zobnik
- Zobata letev

Valjasti ali čelni zobnik

Uporaba:

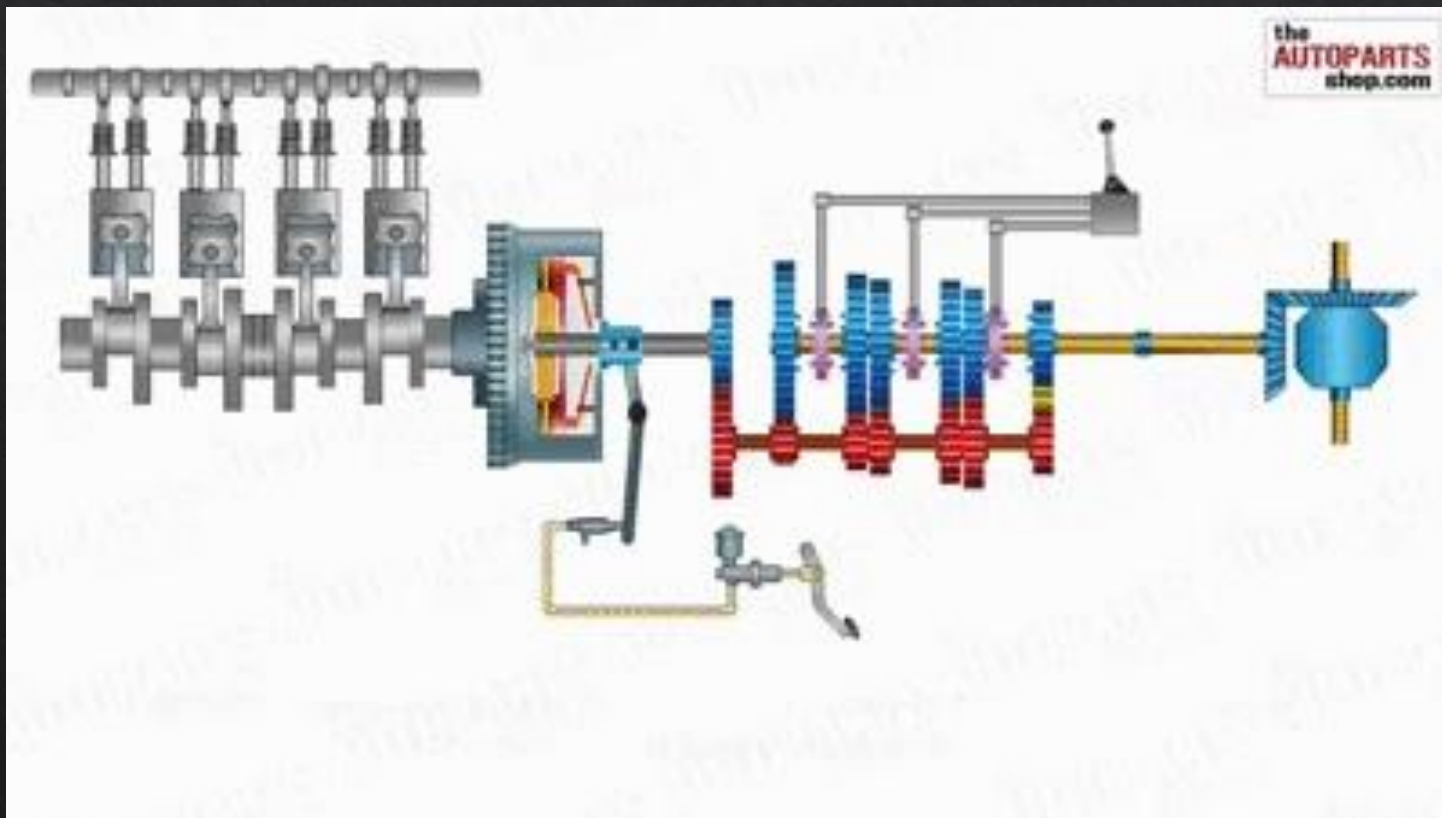
- ◆ Za spremembo hitrosti vrtenja in smeri vrtenja

Značilnost:

- ◆ Osi sta vzporedni

Valjasti ali čelni zobnik

Izračun prestavnega razmerja

$$i = \frac{z_2}{z_1} \quad \text{ali} \quad i = \frac{n_1}{n_2}$$

- ◇ i - prestavno razmerje
- ◇ z_1 - število zob pogonskega oz. gonilnega zobnika
- ◇ z_2 - število zob gnane zobnika
- ◇ n_1 - število vrtljajev pogonske gredi
- ◇ n_2 - število vrtljajev gnane gredi

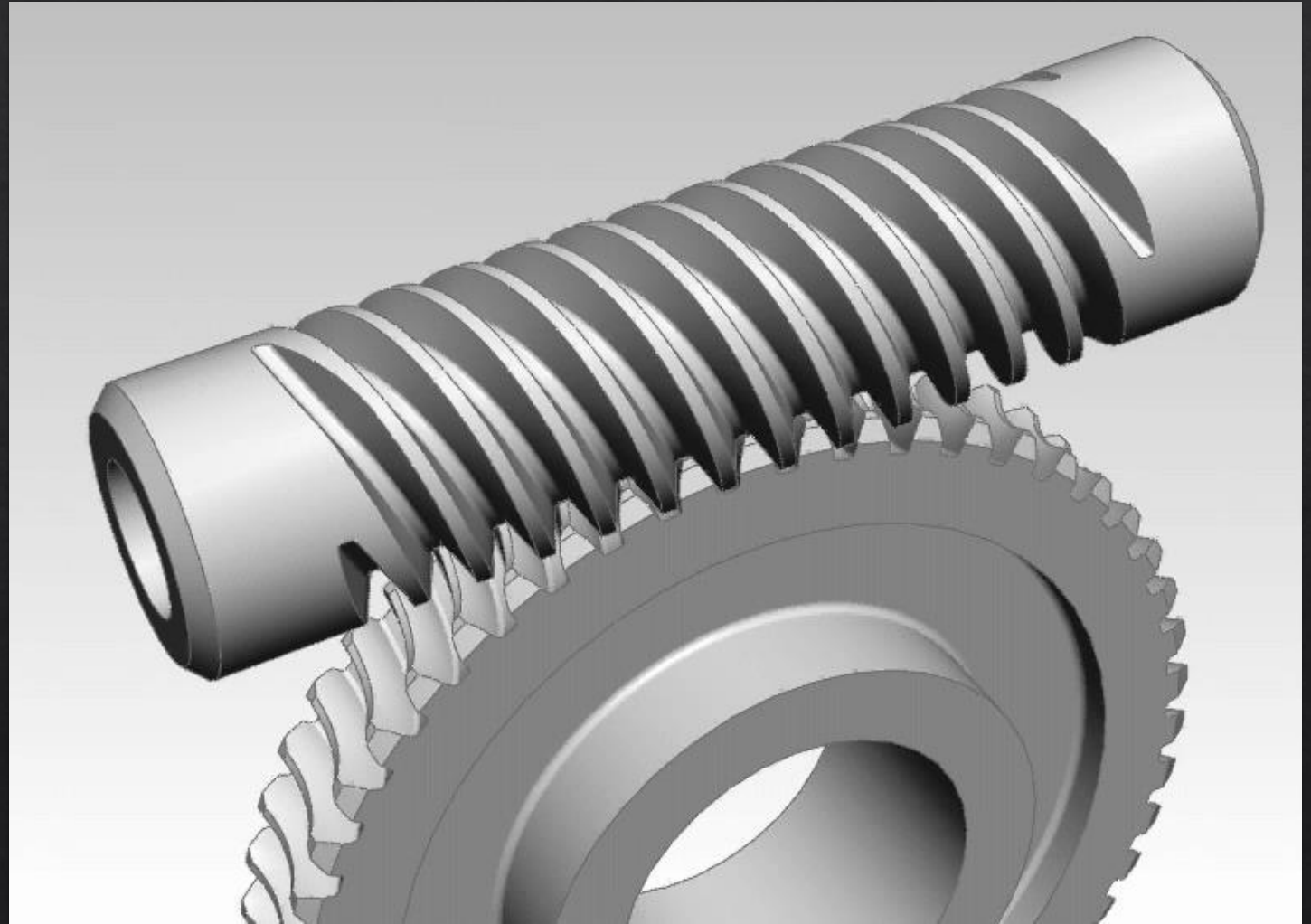
Valjasti ali čelni
zobnik

Polžasti zobnik

Značilnost:

- ◇ Kot med grede ma je 90°
- ◇ močno zmanjša hitrost vrtenja – reduktor

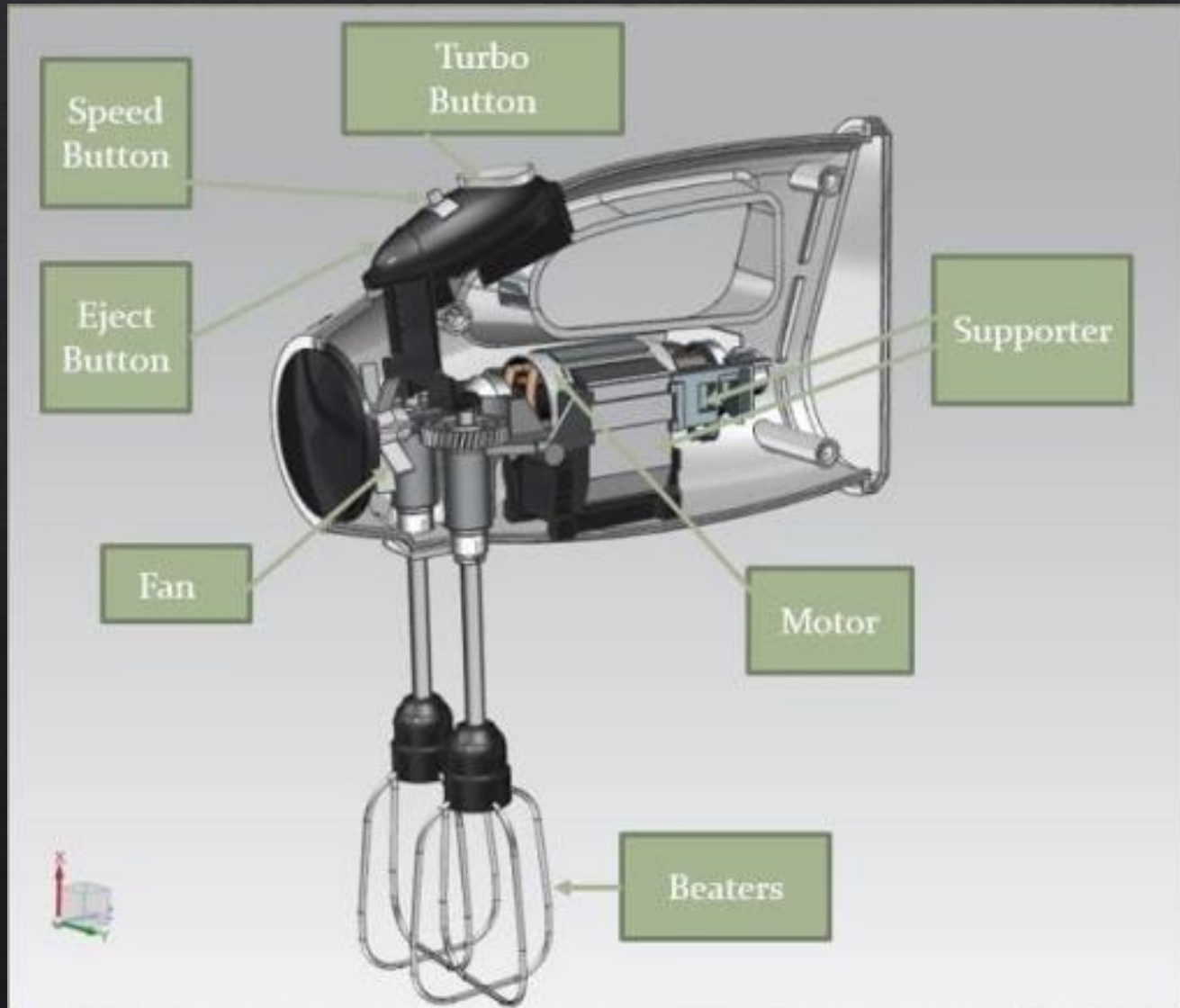
Polžasti zobnik

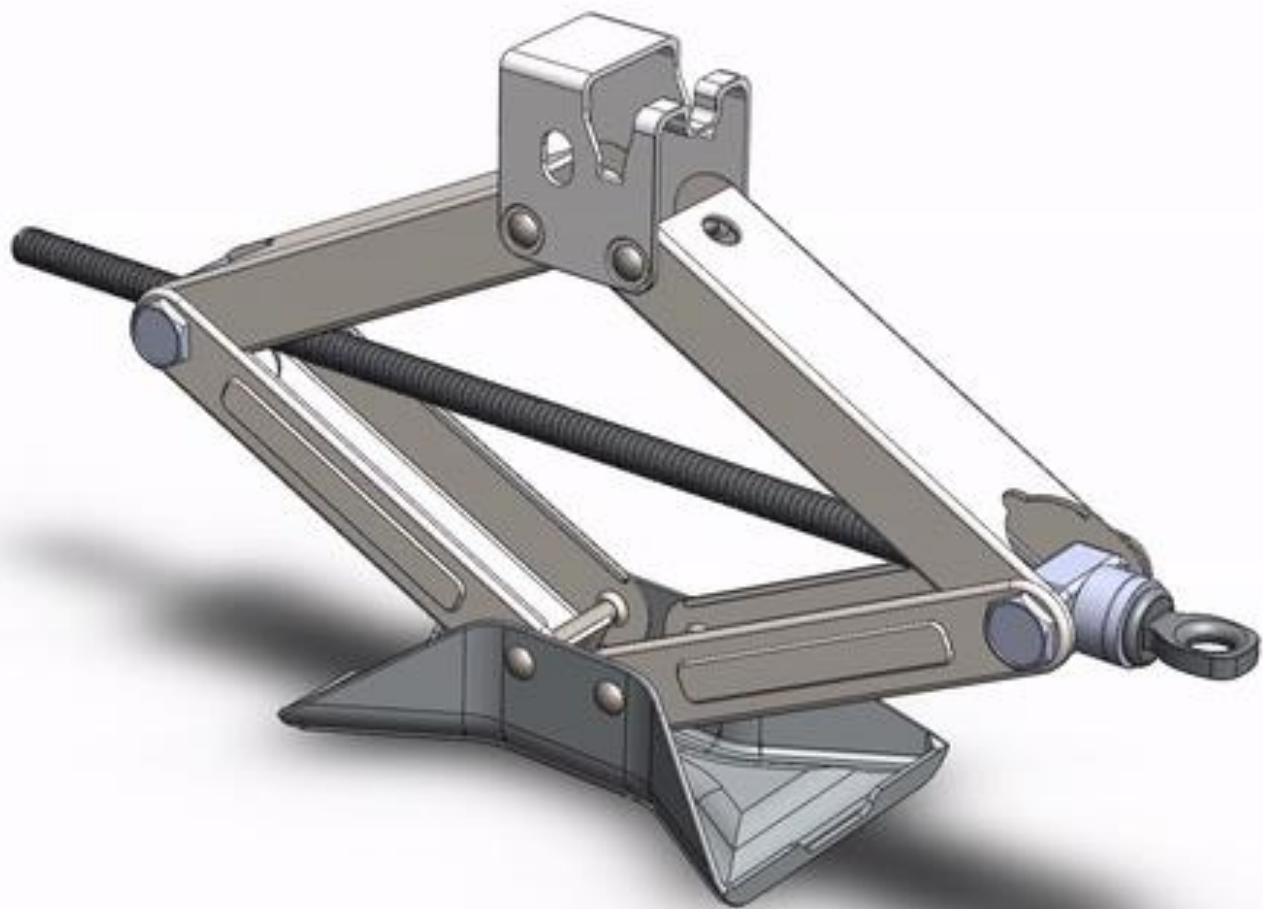
Značilnost:

- ◆ vrtenje je možno samo iz polža na zobnik – zaporni mehanizem

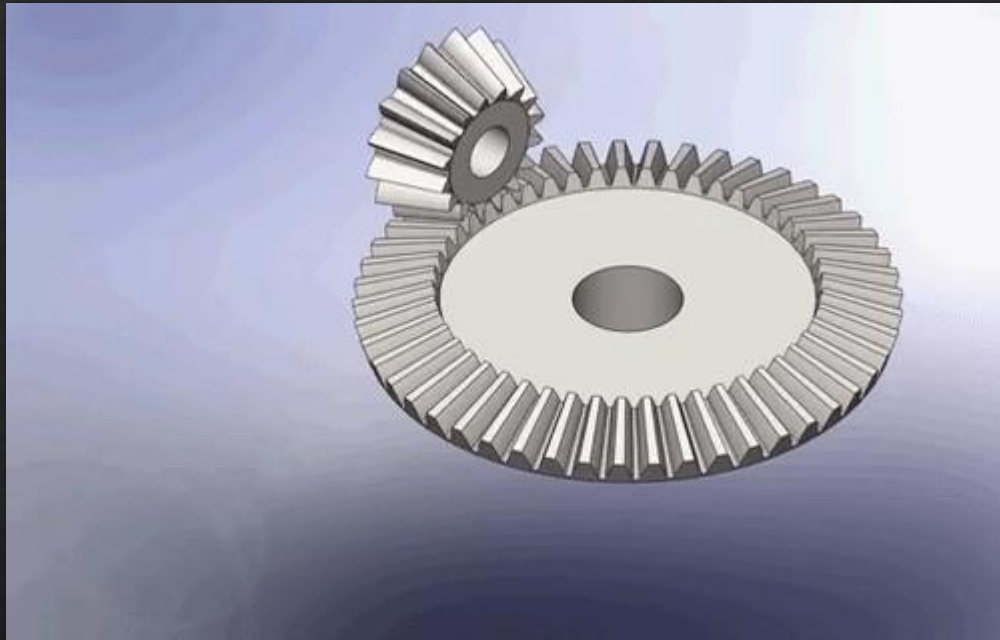

Polžasti zobnik - reduktor

Stožčasti zobnik

Značilnost:

Kot med gredema je 90°

Stožčasti zobnik

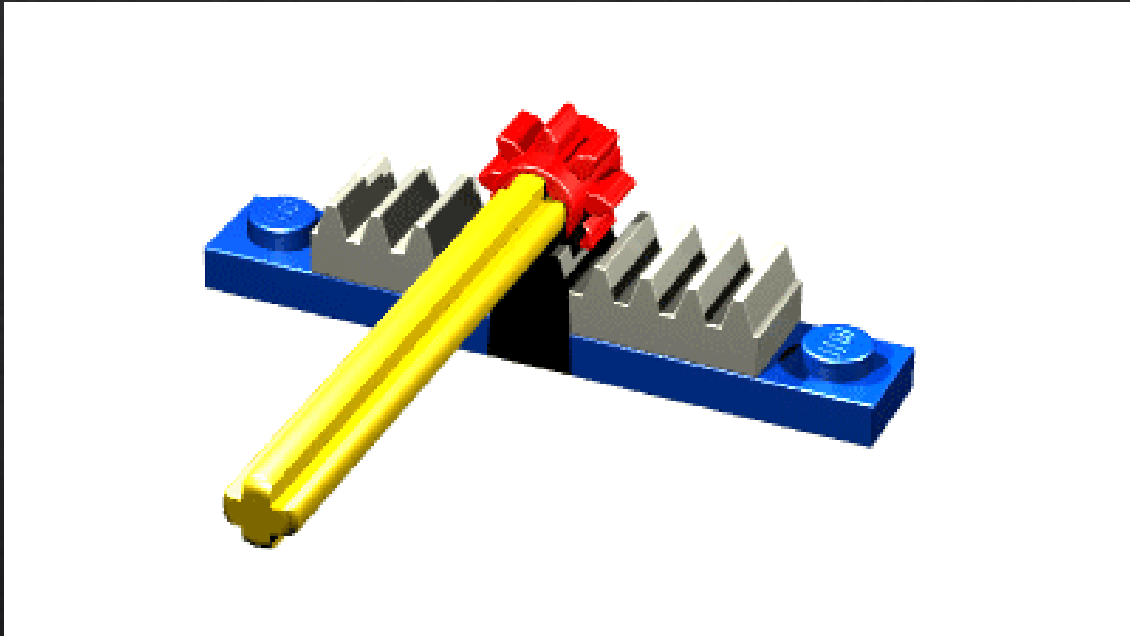

Image Credit: Toyota

Uporaba:

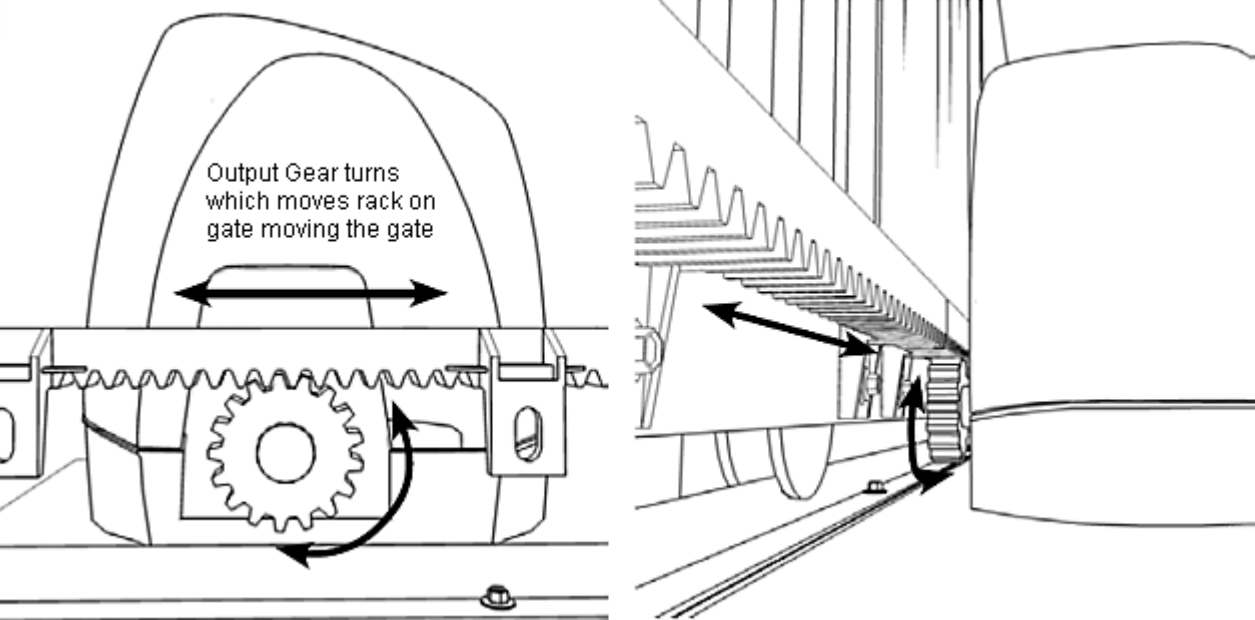
Kot med osema je 90°

Zobata letev

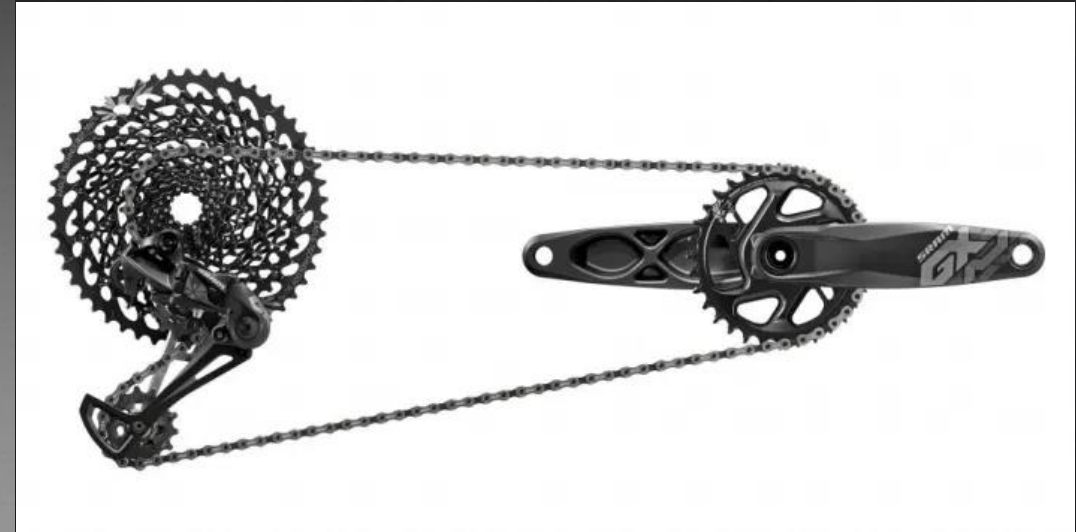

Značilnost: Spremeni krožno gibanje v premo gibanje in obratno.

Zobata letev

Verižno gonilo

Značilnost:

Smer vrtenja se ohrani.

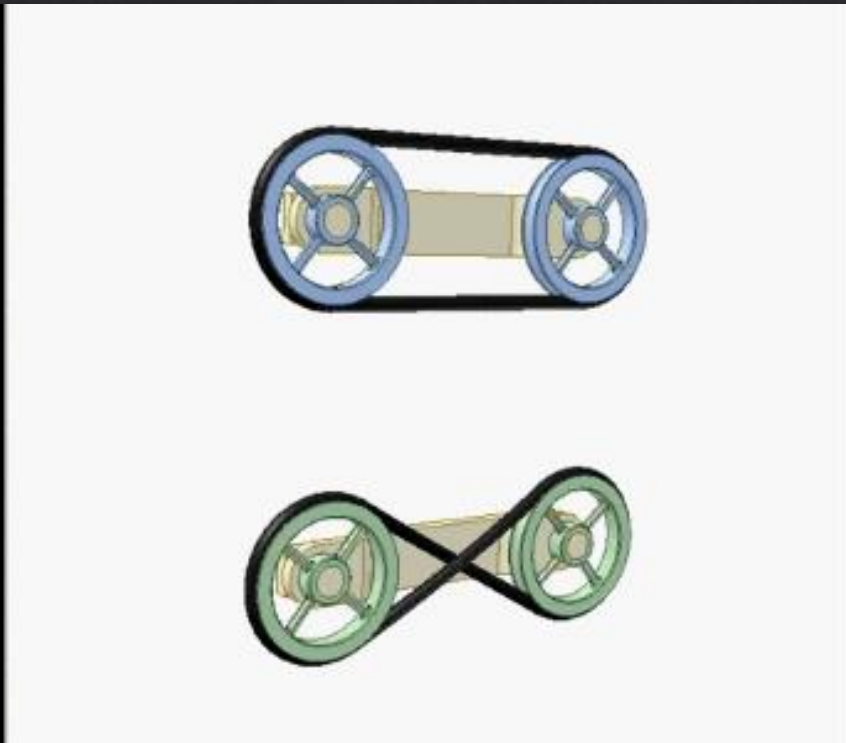
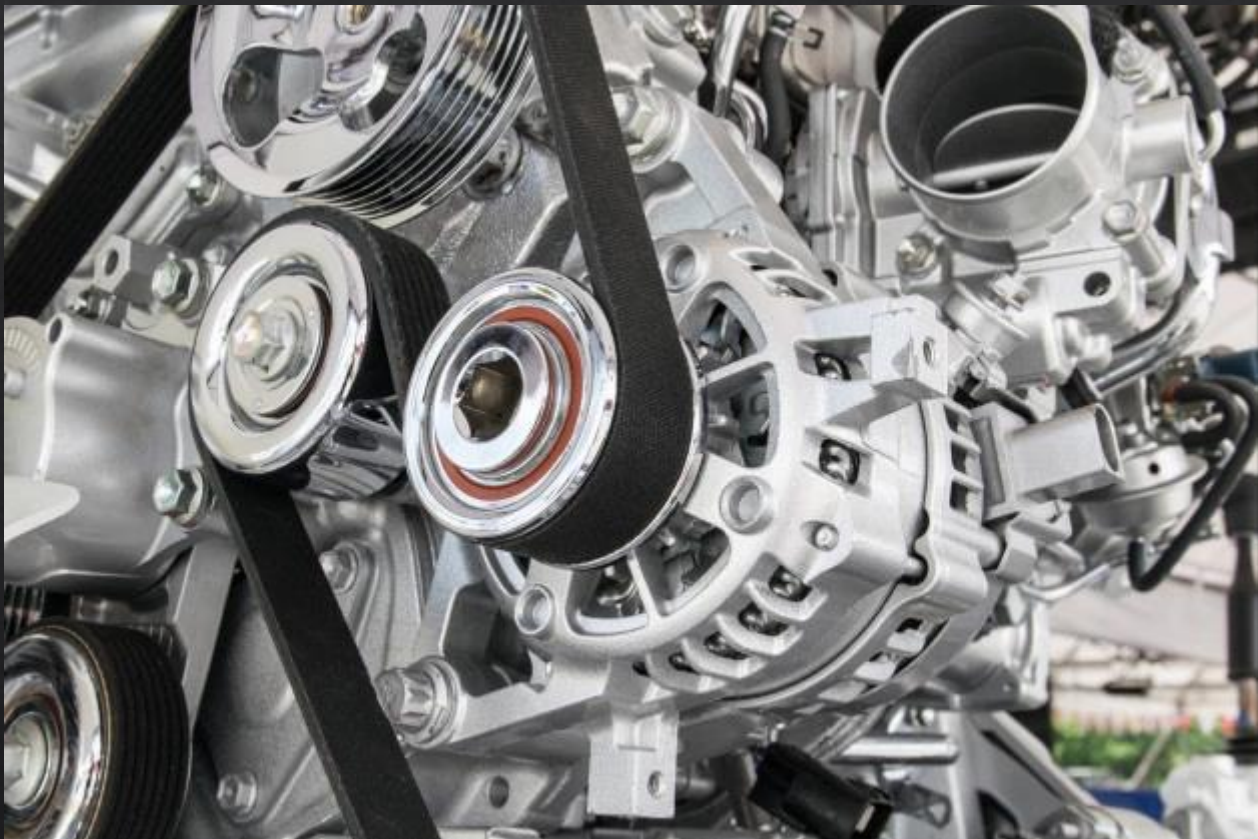
Verižno gonilo

Uporaba:

Za prenos gibanja na daljše
razdalje

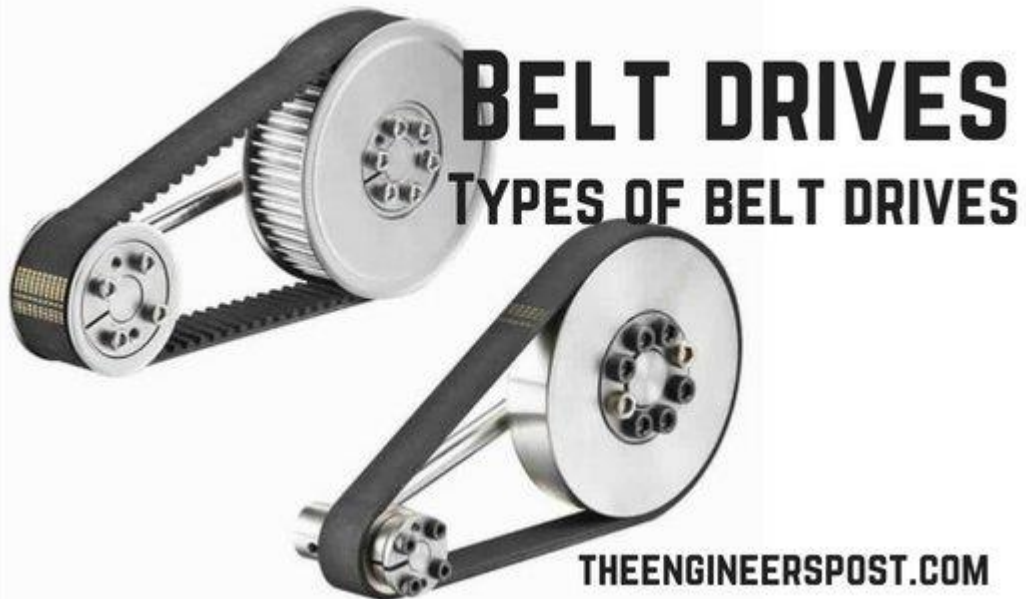
Jermensko gonilo

Značilnost:
Sestavljeno iz jermena, ki je napet
čez najmanj dve jermenici

Jermensko gonilo

- ◇ Ploščati jermen
- ◇ Klinasti jermen
- ◇ Zobati jermen

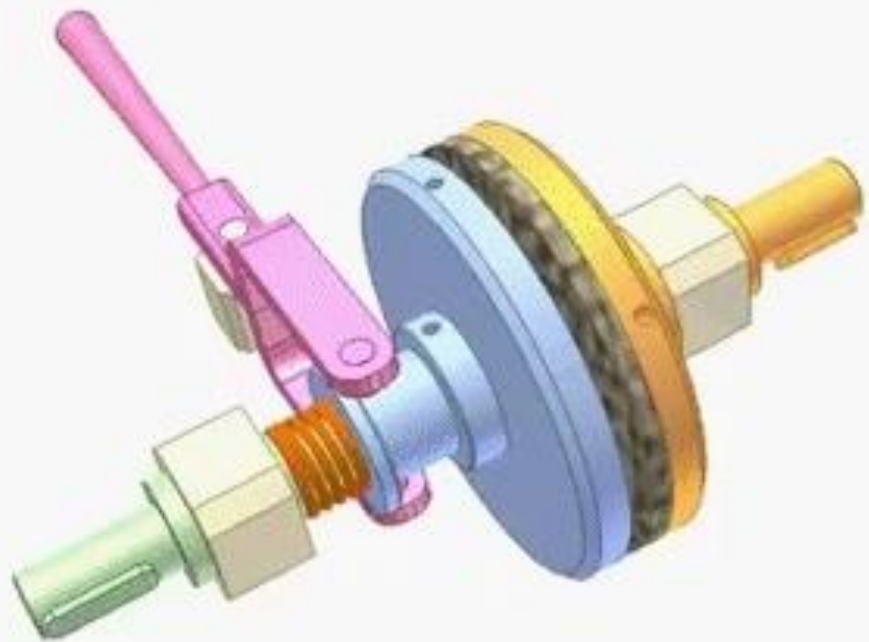
Torno gonilo

Značilnost:

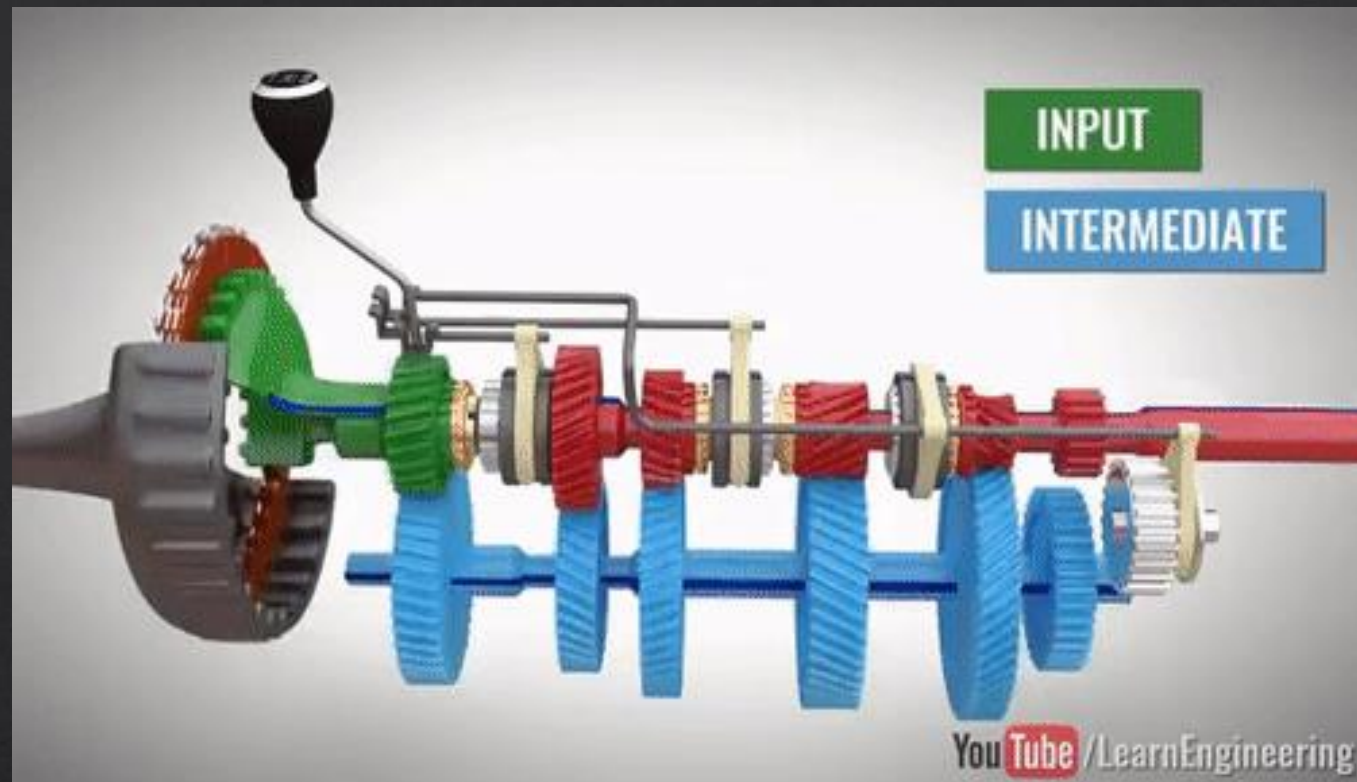
- ◇ Prenos s pomočjo trenja
- ◇ Kolesi se vrtita v nasprotnih smereh
- ◇ Možnost spodrsavanja

Torno gonilo

MakeAGIF.com

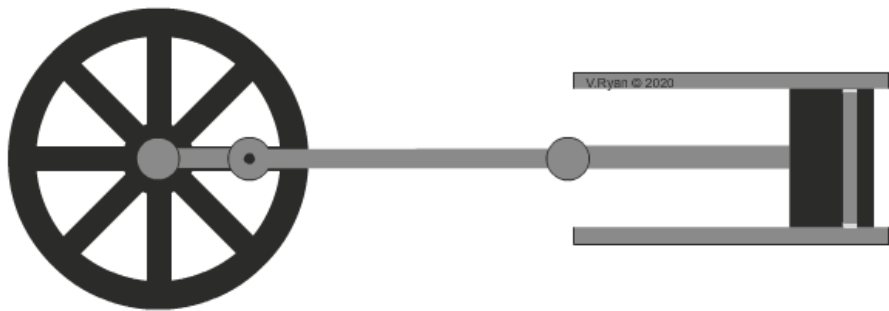
Uporaba: dinamo na kolesu, sklopka v avtomobilu

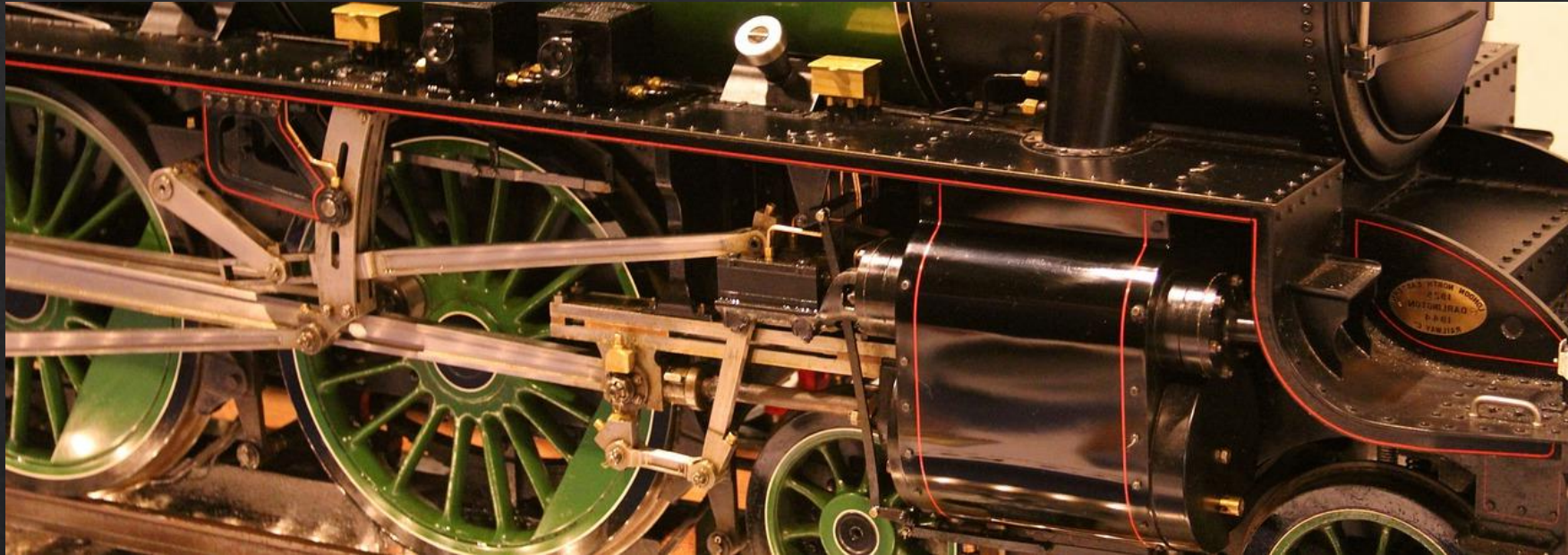
Ročni mehanizem

Značilnost:

Omogoča nam spremembo premega gibanja v krožno in obratno.

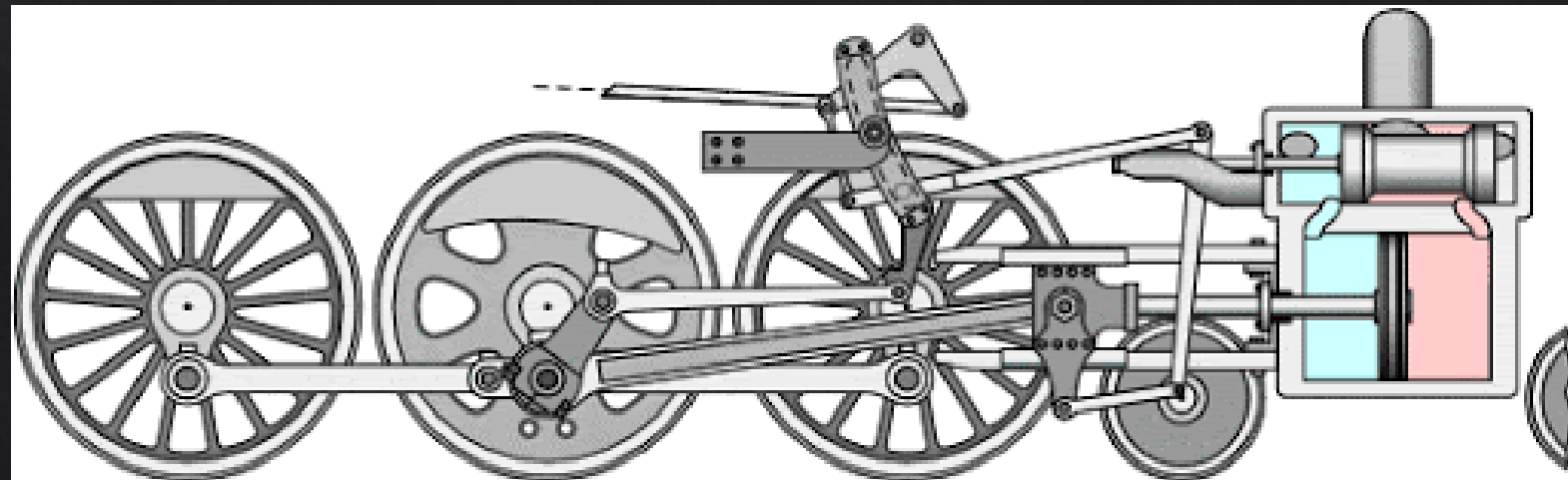

Ročni mehanizem

Uporaba:

V batnih motorjih

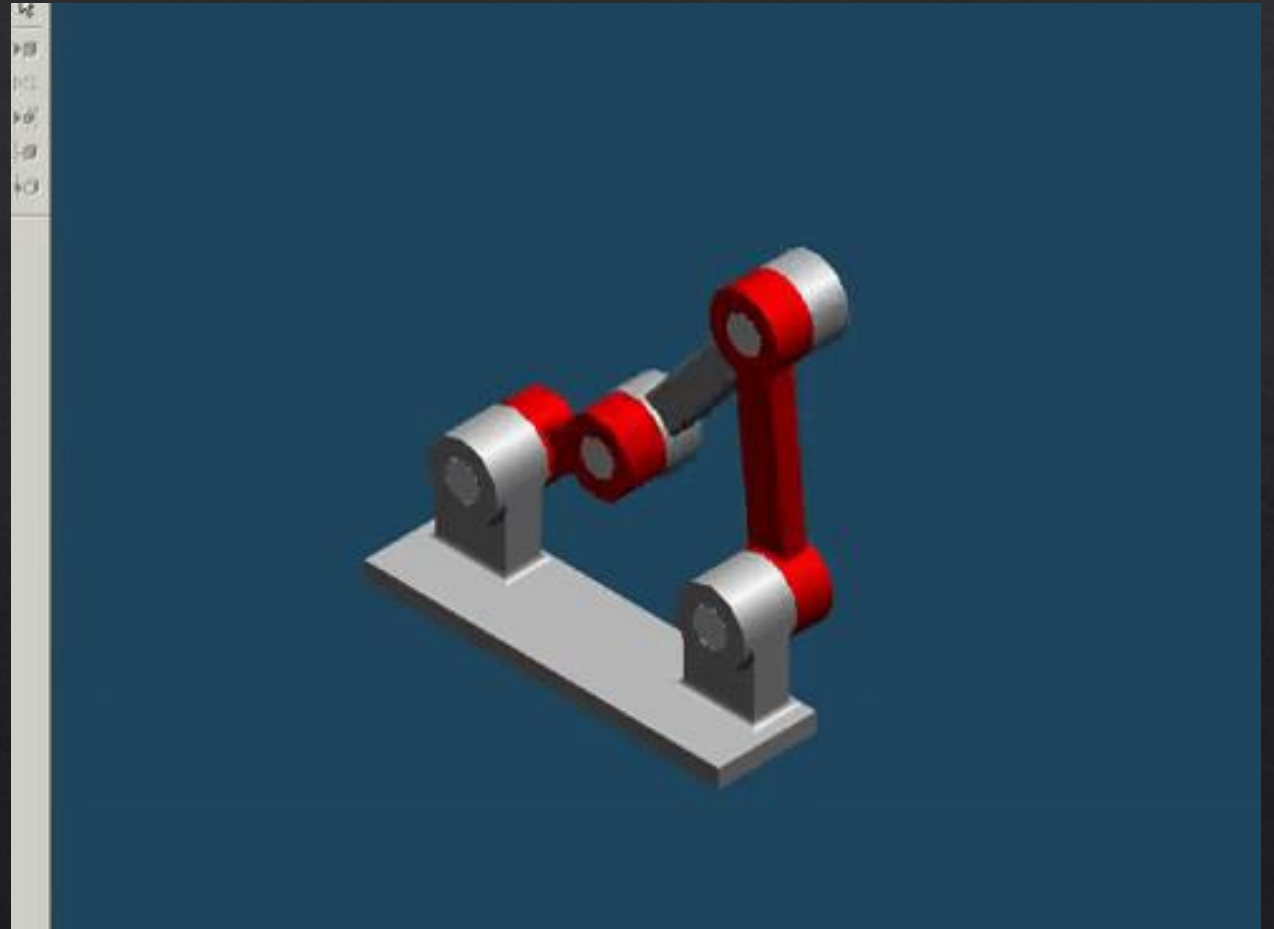

Uporaba:
Vbodna žaga,
šivalni stroj

Ročni mehanizem

Omogoča nam spremembo krožnega gibanja v nihanje in obratno.

Ročni mehanizem

Uporaba:

Brisalci v avtomobilu

Preverjanje znanja

- ◇ https://docs.google.com/forms/d/1mERQ-SDee51K_nzioXNgUPQaPJfKBgNfhFpw0ld1W8I/edit